

การพัฒนาระบบการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ ของสถาบันการเงิน

เสถียร ดีเลิศประดิษฐ์¹ จรัล เล็งวิทยา² กนก จุลมนต์³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน (2) ศึกษาปัญหาการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน (3) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ และ (4) เสนอแนะการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงินของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและแปลความหมายจากการเปรียบเทียบ

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางหลักในการแก้ไขพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) กำหนดให้มีกระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพและการชำระหนี้ตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน (2) กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแล ขับเคลื่อนหรือมีบทบาทในการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ และ (3) กำหนดให้มีกระบวนการบังคับชำระหนี้กับหลักประกันหนี้ด้วยคุณภาพโดยเจ้าหนี้สถาบันการเงินหรือผู้รับจำนองสามารถดำเนินการบังคับจำนองไม่ต้องฟ้องต่อศาลและขายทอดตลาดได้

คำสำคัญ: หนี้ด้วยคุณภาพ; ลูกหนี้ของสถาบันการเงิน; พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

เสถียร ดีเลิศประดิษฐ์, จรัล เล็งวิทยา และกนก จุลมนต์. (2566). การพัฒนาระบบการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน. *วารสารดุสิตบัณฑิตยศาสตร์*, 13(3), 740-754.

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: s.deeleot@gmail.com

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

System Development on the Resolution of Non-Performing Loan Debts of Financial Institutions

Sathian Deeloetpradit¹ Charan Lengvithaya² Kanok Jullamon³

Abstract

This research article aims to study (1) the concepts and theories related to the resolution of the non-performing loan debts of financial institutions; investigates (2) the problems of the resolution of the non-performing loan debts of financial institutions; compares (3) the law concerning the resolution of the non-performing loans of financial institutions in Thailand and abroad; and proposes (4) an amendment of the law regarding the resolution of the non-performing loan debts of financial institutions in Thailand. This research is qualitative research and collecting data through documentary research, in-depth interviews and focus group discussion. Data were analyzed using content analysis techniques and interpreted comparison.

Findings are as follows: Major guidelines to amend the Financial Institutions Business Act, B.E. 2551 in three issues as follows. (1) The process for the resolution of non-performing loans and payment in accordance with the fair value of debts or collateral should be prescribed. (2) The Bank of Thailand or public agencies should be designated to monitor, mobilize, or play a role in the resolution of non-performing loans. (3) The process of the compulsory performance with the debt collateral of non-performing loans should be designated. Financial institutions as creditors or mortgagees should be able to have the enforcement of mortgages without having to file cases in court and they should be able to conduct auctions.

Keywords: Non-Performing Loan; Debts of Financial Institutions;
Financial Institutions Business Act, B.E. 2551

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Deeloetpradit. S., Lengvithaya, C., & Jullamon, K. (2023). System development on the resolution of non-performing loan debts of financial institutions. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 13(3), 740-754.

¹ Doctor of Laws Program, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Haumark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: s.deeleot@gmail.com

² Faculty of Law, Ramkhamhaeng University

³ Judge in the Research Division of the Supreme Court

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ระหว่างชะลอตัวลง เนื่องจากปัจจัยภายในประเทศ การบริโภค การลงทุนภาคเอกชนปรับลดลงจากความโรคระบาดไวรัส COVID-19 จำนวนนักลงทุน นักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง การส่งออกสินค้าปรับลดลง การใช้จ่ายภาครัฐหดตัวจากรายจ่ายของรัฐบาลกลาง ด้านการซื้อและบริการ เสถียรภาพด้านเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น มาตรการค้าขาดดุล ปัจจัยภายนอกประเทศ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลต่อการขยายตัว เสถียรภาพของเศรษฐกิจไทยและมาตรการคว่ำบาตร ความผันผวนในตลาดเงินและการเคลื่อนย้ายการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการ นักธุรกิจ ผู้มีรายได้หรือผู้ที่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตกอยู่ในสภาพดิ้นรนต้องการเงินเพื่อนำมาชำระหนี้ เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่มีความสามารถชำระหนี้หรือผิดนัดชำระหนี้และหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ด้อยคุณภาพหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan--NPL) กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขหนี้ด้อยคุณภาพ ได้แก่ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 กฎหมายฉบับนี้มีมาตรการในการกำกับดูแลสถาบันการเงินและคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติ แต่ยังไม่มียกเว้นหรือมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้บางประการที่ครอบคลุมหรือการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเพื่อเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืนและช่วยลูกหนี้ในการประกอบธุรกิจหรือดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปได้

ปัญหาเกี่ยวกับทางการแก้ไขหนี้ด้อยคุณภาพของลูกหนี้สถาบันการเงิน มีดังต่อไปนี้

ประการแรก ปัญหาวิธีดำเนินการแก้ไขหนี้ด้อยคุณภาพ ลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงินทำให้อยู่ในสถานะที่ไม่อาจชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้สถาบันการเงินตามเงื่อนไขและตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้สถาบันการ

เงินก็จะดำเนินคดีและบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ นำมาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ การดำเนินคดีดังกล่าวอาจไม่ใช่วิธีการที่ทำให้ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้ หากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินหรือไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ ถ้าเจ้าหนี้สถาบันการเงินไม่เร่งรัดให้ชำระหนี้ทันทีแต่ยังเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ดำเนินกิจการต่อไป ซึ่งกิจการของลูกหนี้อาจดีขึ้นส่งผลให้สามารถชำระหนี้ อันจะเป็นประโยชน์มากกว่าในแง่การดำเนินการฟ้องร้อง การแก้ไขปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพเป็นวิธีดำเนินการทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL)

ประการที่สอง ปัญหาการกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ ภาวะทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เจ้าหนี้มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจมากกว่าลูกหนี้ อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือในมุมนักลูกหนี้อาจอาศัยโอกาสหรือช่องว่างของกฎหมายในการประวิงการชำระหนี้ หน่วยงานของรัฐจึงต้องเข้ามากำกับดูแล

ประการที่สาม ปัญหาการบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จะสร้างสภาพบังคับหรือดำเนินการทางกฎหมายบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งสามารถชำระหนี้โดยการประนีประนอมยอมความหรือไกล่เกลี่ยในศาลหรือนอกศาล ทำให้ข้อพิพาทระงับสิ้นไปโดยเร็ว เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เร็วขึ้น ลูกหนี้ก็มีโอกาสฟื้นตัว รักษาชื่อเสียงและความลับของคู่กรณี การดำเนินคดีและการบังคับคดีต้องใช้ระยะเวลานาน คดีอยู่ในศาลมีจำนวนมากเป็นภาระหน้าที่ต่อศาล ทำให้เสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายต่างๆ และทางปฏิบัติเจ้าหนี้ก็จะผลักภาระค่าใช้จ่ายให้ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบทำให้เพิ่มภาระแก่ลูกหนี้ การบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินหลักประกัน เจ้าหนี้จะดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งกระบวนการบังคับชำระหนี้กับหลักประกันผู้รับจำนองหรือเจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับกับหลักประกันได้เองต้องฟ้องร้องต่อศาลให้ศาลมีคำพิพากษา ออกคำบังคับ หมายบังคับคดีและดำเนิน

การบังคับคดีในชั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องใช้เวลา นานกว่ากระบวนการจะเสร็จสิ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน
3. เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพของประเทศไทยกับต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงินของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้จำกัดขอบเขต เฉพาะศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ศึกษาปัญหากฎหมาย ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ได้แก่ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกฎหมาย ต่างประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐ ประชาชนจีน และสหภาพยุโรป เพื่อหาแนวทางในการ แก้ไขปัญหาทางกฎหมาย ให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติ และทำให้กลไกตามกฎหมายสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจ ของประเทศ

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ เจาะลึกผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจ ลูกหนี้ของสถาบันการเงิน รวมจำนวน 30 คน ส่วนการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ นักวิชาการด้านกฎหมาย ทนายความ ตำรวจ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 12 คน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน
2. เพื่อทราบถึงปัญหาการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงิน
3. ทำให้ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงินของประเทศไทยกับต่างประเทศ
4. ทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการเสนอแนะกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงินของประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพของลูกหนี้สถาบันการเงิน (Financial Institutions Business Act, B.E. 2551, 2008) ประกอบด้วย

กฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจ เป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับบทบาทแทรกแซงในทางเศรษฐกิจของนิติบุคคลมหาชน ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้น เอกชนสามารถแข่งขันกันได้ตามทุนนิยมเสรี กิจกรรมทางมหาชนเศรษฐกิจเอกชนจะไม่สามารถทำการแข่งกับรัฐได้ เช่น กิจกรรมด้านความมั่นคง สาธารณูปโภค และการรักษาประโยชน์สาธารณะ (Amornjitsuwon, 2020)

หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา หลักนี้เกิดจากความเชื่อถือในหลักเสรีภาพที่อยู่ของมนุษย์ทุกคน เน้นถึงสิทธิส่วนบุคคล โดยเจตนาเป็นตัวที่ก่อให้เกิดสิทธิ เสรีภาพของมนุษย์จะถูกจำกัดลงก็ได้แต่โดยความสมัครใจของตนเองในแง่กฎหมายเอกชน (Thabattanon, 2018, pp. 150-151)

หลักอิสระในทางแพ่ง เป็นอำนาจของเอกชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตทางกฎหมายของตนเองด้วยตนเองทั้งในทางส่วนตัวและในทางทรัพย์สินในทางส่วนตัวอาจเป็นเรื่องในทางทรัพย์สินซึ่งสามารถจัดการ

ได้โดยนิติกรรมสัญญา (Sothiphan, 2017, p. 27)

หลักการใช้สิทธิโดยสุจริต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 บัญญัติว่าการใช้สิทธิแห่งตนที่ดี ในการชำระหนี้ก็ดีบุคคลต้องกระทำการโดยสุจริต ซึ่งการชำระหนี้บุคคลทุกคนจะต้องกระทำโดย

สุจริตไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้หรือบุคคลอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หนี้ที่เกิดจากมูลหนี้สัญญา บุคคลที่เป็นคู่สัญญาตกลงตัดสินใจเข้ามามีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Tirawat, 2018, pp. 29-30)

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจุบันพบว่าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการบังคับใช้เกี่ยวกับบทบัญญัติหรือมาตรทางกฎหมาย ได้แก่ กระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ การชำระหนี้ให้ได้รับมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน การควบคุมกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ รวมถึงกระบวนการบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินหลักประกัน จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ เช่น การชำระหนี้ที่ไม่เป็นธรรม ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือให้ลูกหนี้มีภาระต้องรับผิดชอบมากขึ้น กระบวนการ

บังคับหลักประกันที่ล่าช้า เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อพัฒนากฎหมายและหลักเกณฑ์ให้ได้รับความคุ้มครอง ความเป็นธรรมทุกฝ่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีการดังนี้

1. การค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยทำการศึกษาและรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหนังสือ ตำรา ห้องสมุด ในสถานศึกษา วารสาร บทความ

รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และประมวลผล

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ประกอบด้วยประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจ ลูกหนี้ของสถาบันการเงิน จำนวน 30 คน คำถามโดยลักษณะของการสัมภาษณ์จะเป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและกำหนดตายตัวว่าจะสัมภาษณ์บุคคลโดยใช้คำถามลักษณะเดียวกัน

3. การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดสนทนากลุ่มจำนวน 12 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาและเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้ครบประเด็น การวิเคราะห์ข้อมูล และใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของสถาบันการเงินพบผลการวิจัยดังนี้

ประการแรก การแก้ไขปัญหานี้ด้วยคุณภาพเป็นวิธีดำเนินการทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ดังนี้

1. กระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ เป็นการดำเนินการแก้ไขหนี้ทั่วไป เช่น การพักชำระหนี้ ขยายเวลาชำระหนี้จากระยะสั้นเป็นระยะยาว ลดเงินต้นหรือดอกเบี้ยหรือลดอัตราดอกเบี้ย การโอนทรัพย์สินหลักประกันชำระหนี้ เป็นต้น รายละเอียดปัญหากระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ได้แก่ (1) ความล่าช้าในการเจรจา

หรือการไกล่เกลี่ยข้อตกลงเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ที่ไม่ได้ข้อยุติได้ทำให้ลูกหนี้เสียโอกาส เช่น ต้องรับผิดชอบในระหว่างผิคนัด หรือแผนการชำระหนี้ของลูกหนี้ไม่มีความชัดเจนหรือความไม่สุจริตในการชำระหนี้ เป็นต้น (2) กระบวนการตกลงระหว่างเจ้าหนี้สถาบันการเงินและลูกหนี้ในกระบวนการแก้ไขหนี้มีรายละเอียด ความซับซ้อน ลักษณะรูปแบบของการประกอบกิจการของลูกหนี้แต่ละรายมีความแตกต่างกัน สภาพปัญหาของลูกหนี้ที่ประสบ รวมทั้งแนวทางและวิธีการในการบริหารจัดการกิจการของลูกหนี้ในการชำระหนี้แตกต่างกันตลอดจน (3) การส่งเสริมหรือกระบวนการทำสัญญาต้องได้รับความคุ้มครองหรือลูกหนี้ไม่ถูกเอาเปรียบตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 39 บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับกับสถาบันการเงินเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้ถือปฏิบัติ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ ผู้เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติในกระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพตามสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้สถาบันการเงินกับลูกหนี้

2. การชำระหนี้ตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน กรณีลูกหนี้มีความประสงค์ชำระหนี้ แต่ไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้หรือไม่ได้ข้อยุติ เนื่องจากเจ้าหนี้อาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขเนื่องจากการพิจารณาชำระหนี้ อาจไม่ได้กำหนดตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกันที่มีผลต่อการชำระหนี้ตามสถานะเศรษฐกิจหรือศักยภาพของหลักประกัน เป็นต้น ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 63 ได้บัญญัติให้สถาบันการเงินบริหารสินทรัพย์ หนี้สินและภาระผูกพันให้มีความสัมพันธ์กับการรับเงินฝาก การกู้ยืมเงิน หรือการรับเงินจากประชาชน และหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ถือเป็นมาตรการในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินให้มีความ

เป็นธรรมและโปร่งใสต่อผู้รับบริการนั้น ซึ่งไม่มีบทบัญญัติ กฎเกณฑ์หรือมาตรการทางกฎหมายกำหนดสิทธิให้เจ้าหนี้สถาบันการเงินและลูกหนี้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการรับชำระหนี้ให้ได้รับตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน

ประการที่สอง การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานของรัฐจึงต้องเข้ามากำกับดูแล ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 106 ได้กำหนดให้กรณีทีคณะกรรมการควบคุมอาจทำความตกลงกับคู่สัญญาของสถาบันการเงินเพื่อลดความผูกพันตามสัญญาที่สถาบันการเงินมีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินอาจทำความตกลงกับเจ้าของทรัพย์สิน คู่สัญญาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อลดภาระดังกล่าวได้ และในปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานรัฐได้กำหนดนโยบายบริหารหนี้ด้วยคุณภาพ โดยให้สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการ กำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน จะต้องครอบคลุมแนวทางในการพิจารณา ทั้งกระบวนการแก้ไขหนี้กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติ แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงนโยบายให้ถือปฏิบัติ ซึ่งไม่มีสภาพเป็นกฎหมายหรือบทบังคับอย่างแท้จริง ปัจจุบันกระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพยังไม่มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการรับผิดชอบการจัดการและประสานงานให้แก่หนี้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดโดยตรง รวมถึงกรณีมีข้อขัดแย้งระหว่างลูกหนี้และสถาบันการเงินยังไม่มียุติวิธีใดเป็นผู้ชี้ขาดข้อขัดแย้ง และเป็นที่คาดการณ์ว่าในระยะต่อไปหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้เพิ่มสูงขึ้น จากปัจจัยต่างๆ ข้างต้น เมื่อสถาบันการเงินต่างๆ ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีการจัดการหนี้ยังไม่เป็นระบบหรือครบวงจรจึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขในส่วนนี้ด้วย

ประการที่สาม การบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน เจ้าหนี้จะดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาล ตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729/1 บัญญัติไว้ว่า ถ้าไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ผู้รับจำนองสามารถดำเนินการบังคับจำนองได้โดยไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาลและดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินในชั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีโดยผู้จำนองหรือลูกหนี้แจ้งความประสงค์ให้ผู้รับจำนองหรือเจ้าหนี้ดำเนินการนั้น ซึ่งการบังคับจำนองคุ้มครองผู้จำนอง ผู้รับจำนองเพิ่มมากขึ้นและตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 45 กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาใช้กับบัตรเงินฝากโดยอนุโลม แต่ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้กับหลักประกันลูกหนี้ของสถาบันการเงิน และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729/1 กำหนดผู้รับจำนองสามารถดำเนินการบังคับจำนองกับหลักประกันได้โดยไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาลและดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินในชั้นเจ้าพนักงานบังคับคดี โดยผู้จำนองหรือลูกหนี้ต้องแจ้งความประสงค์ให้ดำเนินการแต่ไม่ให้สิทธิผู้รับจำนองหรือเจ้าหนี้เป็นผู้แจ้งความประสงค์ดำเนินการนั้นได้ การบังคับชำระหนี้กับหลักประกันโดยไม่ผ่านกระบวนการศาลช่วยลดขั้นตอนหรือระยะเวลาสั้นกว่าเดิม เป็นประโยชน์ให้กับเจ้าหนี้และลูกหนี้ และเป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพต่อการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพอีกทางหนึ่งและไม่เป็นภาระเจ้าหนี้ในการถือครองครองทรัพย์สินหรือเก็บทรัพย์สินไว้นานก็จะมีภาระเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ฟื้นตัวได้เร็วขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ การดำเนินการบังคับจำนองกับหลักประกันดังกล่าวจะมีหลักเกณฑ์ วิธีการอย่างไรหรือไม่ ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องหรือเพิกถอนการบังคับจำนองภายหลัง

การแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ เปรียบเทียบกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพของต่างประเทศ พบว่า ประเทศญี่ปุ่น มีมาตรการให้ธนาคารขนาดใหญ่เร่งการแก้ไขหนี้จากบัญชีภายใน 3 ปี ส่วนเงินกู้ที่เหลือจะขายตรงให้

กับ Resolution Collection Corporation (RCC) เพื่อบริหารจัดการต่อไป มาตรการของรัฐบาล ได้แก่ ผลักดันให้ธนาคารแก้ไขสินเชื่อด้วยคุณภาพ ดำเนินการลดอัตราส่วนของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่มีอยู่ภายในสองปีและให้สินเชื่อใหม่ภายใน 3 ปี ส่วนสหรัฐอเมริกา พบว่า มีนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรการช่วยเหลือภาคอสังหาริมทรัพย์ ภาคการเงินและสถาบันการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง (real sector) มีกระบวนการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้ กำหนดการกู้คืนสุทธิจากการชำระบัญชีเงินกู้ ต้องคำนวณมูลค่าการเรียกคืนของหลักประกันการค้ำประกันเงินกู้ มูลค่าของเงินกู้ ปรับโครงสร้างหนี้และการกำหนดโครงสร้างใหม่มูลค่าการกู้คืน มูลค่าการเรียกคืนของหลักประกันที่เป็นหลักประกันเงินกู้จะขึ้นอยู่กับจำนวนราคาประเมินปัจจุบัน มูลค่าผลประโยชน์ของผู้กู้ในทรัพย์สินอื่นๆ ทั้งหมด ค่าใช้จ่ายการบริหาร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ นำมาพิจารณาด้วย และสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า การแก้ไขหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มีตลาด NPL กฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่ใช้กับ NPL จัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อแก้ไขหนี้ โดยหน่วยงานบริษัทบริหารสินทรัพย์ 4 แห่ง (AMCs) ได้แก่ Huarong, Great wall, Orient, Cinda รวมเรียกว่า Big Four AMCs หน้าที่กำกับดูแลหนี้แก้ไขหนี้ NPL โดยรับโอนหนี้มาจากสถาบันการเงินมาบริหารจัดการ และจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) ระดับจังหวัดเพื่อบริหารจัดการหนี้ การแปลงหนี้เป็นทุน และมีบทบัญญัติกฎหมายการปรับโครงสร้างหนี้เกี่ยวกับ ควบคุมการรับรู้ การวัดผล และการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับธุรกรรมที่บรรลุข้อตกลงใหม่เกี่ยวกับเวลา จำนวน หรือวิธีการชำระหนี้ตามข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินให้วัดมูลค่าด้วยราคาทุน สหภาพยุโรป การแก้ไขหนี้มีคณะกรรมการธิการ ได้เสนอแผนในการจัดการกับหนี้ ได้แก่ การสร้างตลาดรองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานสำหรับบริษัทบริหารสินทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญและบริษัททวงถามหนี้ ซึ่งซื้อ (NPLs) แก้ไขระเบียบข้อกำหนดด้านเงินทุน กำหนดให้มีแผน ขั้นตอนเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ มีข้อมูลตัวตนของลูกค้าหนี้ ทรัพย์สินและหนี้สินของลูกค้าหนี้ ณ เวลาที่ยื่นแผนปรับโครงสร้างหนี้ รวมทั้งมูลค่าของทรัพย์สิน คำอธิบายสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของลูกค้าหนี้และตำแหน่งของงาน และสาเหตุและขอบเขตของความยากลำบากของลูกค้าหนี้

กฎหมายหรือมาตรการกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ การกำกับของสถาบันการเงินในช่วงเกิดวิกฤติพบว่าประเทศญี่ปุ่น ใช้นโยบายการคลังการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นเครื่องมือหลักในการบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ อนุมัติวงเงินงบประมาณเพื่อช่วยเหลือธุรกิจ SME และธุรกิจในการผลิตต่างๆ ให้เงินช่วยเหลือสหรัฐอเมริการัฐบาลกลาง ได้ออกกฎหมายหรือมาตรการด้านเศรษฐกิจ การเงินมารับมือและฟื้นฟูเมืองที่ได้รับผลกระทบ กฎหมายผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้แก่ธุรกิจขนาดเล็ก และมลรัฐนิวยอร์กได้มีมาตรการทางกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาการพักชำระหนี้ การขยายระยะเวลาการขับไล่ออกจากอสังหาริมทรัพย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีมาตรการและนโยบายต่างๆ เพื่อแก้ไขหนี้ ซึ่งสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ นโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหาโดยเฉพาะขึ้นกับสภาพการณ์ในช่วงเวลาและผลกระทบในแต่ละพื้นที่ พร้อมกับการให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูภาคการผลิตและกระตุ้นอุปสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการทางการเงินการคลัง การดำเนินการนโยบายการเงินจะเน้นแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย ส่วนสหภาพยุโรป พัฒนาตลาดรองเพิ่มสำหรับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ปฏิรูปกฎหมายกู้หนี้ สนับสนุนการจัดตั้งและความร่วมมือของบริษัทจัดการทรัพย์สินแห่งชาติ (AMCs)

การบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน พบว่า ประเทศญี่ปุ่น มีการบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน เมื่อลูกหนี้จำนองไม่ชำระหนี้ตามสัญญาแล้ว เจ้าหนี้มีสิทธิ คือเลือกการฟ้องร้องบังคับคดีแบบเจ้าหนี้สามัญ หรือฟ้องร้องการบังคับจำนองกับทรัพย์จำนองอันถือเป็นบุริมสิทธิเหนือเจ้าหนี้รายอื่น หากเจ้าหนี้มีความประสงค์ที่จะบังคับทรัพย์จำนองเพื่อชำระหนี้ เจ้าหนี้จำนองมีสิทธิ โดยการโอนทรัพย์จำนองให้เป็นการตีใช้หนี้ได้ และการบังคับขายทอดตลาดทรัพย์สิน เมื่อลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องโดยการฟ้องร้องต่อศาล เพื่อนำทรัพย์จำนองไปขายทอดตลาดทรัพย์สิน ด้วยวิธีการแข่งขันประมูลราคา (auction and buy sell arrangement) สหรัฐอเมริกา มีการบังคับจำนองที่ผ่านศาลและไม่ผ่านศาลแล้วแต่กฎหมายของแต่ละมลรัฐตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ การบังคับหลักประกันโดยผ่านกระบวนการของศาล (Judicial Foreclosure) เป็นการให้ความคุ้มครองแก่ลูกหนี้ การขายทรัพย์สินภายใต้กระบวนการของศาลจะดำเนินด้วยวิธีการขายทอดตลาดทรัพย์สินอย่างเปิดเผย (public sale) โดยเจ้าหน้าที่ศาลเป็นผู้แต่งตั้งและการขายเป็นที่ยึดเมื่อได้รับอนุมัติจากศาลแล้ว ส่วนกระบวนการบังคับหลักประกันโดยไม่ผ่านกระบวนการของศาล (non-judicial foreclosure or power of sale) เป็นวิธีการซึ่งอำนาจในการขายได้ถูกกำหนดไว้ในสัญญา สาธารณรัฐประชาชนจีน การบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน จะเป็นการฟ้องร้องและการไม่ฟ้องร้องที่ใช้กับการบังคับใช้หนี้ ตลอดจนภาพรวมของขั้นตอนการบังคับใช้ทั่วไป และการปฏิบัติต่อหลักประกันประเภทต่างๆ การกำหนดสิทธิของเจ้าหนี้ภายใต้กฎหมายเจ้าหนี้ อาจกำหนดสิทธิของตนต่อลูกหนี้ผ่านกระบวนการดำเนินคดีหรือกระบวนการที่ไม่ดำเนินคดี การดำเนินคดีโดยไม่ฟ้องร้อง เพื่อประโยชน์ในประสิทธิภาพและต้นทุน เจ้าหนี้ อาจเลือกวิธีการไม่ฟ้องร้อง เป็นกระบวนการทาง

กฎหมายพิเศษสำหรับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการชำระหนี้ด้วยเงินหรือหลักทรัพย์ กระบวนการบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน มีกระบวนการฟ้องร้องที่พิจารณาในศาล และไม่ยื่นฟ้องต่อศาล ส่วนสหภาพยุโรป การบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องกำหนดวิธีการมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับธนาคาร การบังคับกับหลักประกันทางธุรกิจโดยไม่ต้องดำเนินคดีศาล จะอยู่ในรูปแบบของการประมูลสาธารณะ การขายส่วนตัว หรือการจัดทรัพย์สินโดยจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อตกลงกันล่วงหน้าโดยใช้ข้อตกลงเงินกู้ระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ แต่ไม่สามารถใช้กับกับสัญญาสินเชื่อบริโภคที่มีหลักประกัน

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ เปรียบเทียบกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพของต่างประเทศ ตลอดจนทั้งจากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ การร่างกฎหมาย และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีดำเนินการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ได้แก่กระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ การชำระหนี้ตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกันหนี้ด้วยคุณภาพ การกำกับดูแลสถาบันการเงินของหน่วยงานรัฐ ตลอดจนการบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินและคุ้มครองผู้บริโภคได้กำหนดเป็นนโยบายหรือหลักเกณฑ์ทั่วไปให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติ แต่ไม่มีสภาพบังคับหรือบทกำหนดโทษสถาบันการเงินที่ฝ่าฝืนอย่างแท้จริง ซึ่งลูกหนี้อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมและเจ้าหนี้สถาบันการเงินก็ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ทั้งยังต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ให้สามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้และเจ้าหนี้สถาบันการเงินก็ได้รับชำระหนี้ ตามสภาวะเศรษฐกิจหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหาวิธีดำเนินการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ดังนี้
(1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการบังคับใช้เกี่ยวกับบทบัญญัติหรือมาตรการทางกฎหมาย วิธีการดำเนินการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ กำหนดกระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ สอดคล้องกับหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา ซึ่งคุ้มครองเจตนาของบุคคล ในการทำสัญญาด้วยใจสมัครผูกพันเฉพาะคู่สัญญา และหลักอิสระในทางแพ่งปัจเจกชนหรือบุคคล ซึ่งอาจใช้หลักอิสระในทางแพ่งในการจัดการชีวิตหรือทรัพย์สินของตนอย่างไรก็ได้ภายใต้กรอบของกฎหมาย
(2) ปัญหาการชำระหนี้ตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้สถาบันการเงินจะได้รับชำระหนี้คืน ส่วนลูกหนี้ก็มีความสามารถในการชำระหนี้ตามความยุติธรรมของหนี้หรือหลักประกันและได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม สอดคล้องกับหลักสุจริตการเข้ามามีนิติสัมพันธ์ในทางหนี้อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าบุคคลจะไม่เอารัดกันเกินไป ถ้ามีการเอารัดเอาเปรียบกันถือว่าเป็นการกระทำไม่สุจริต มีความซื่อสัตย์และความไว้วางใจที่บุคคลควรมีต่อกันจึงเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ทางหนี้ที่สำคัญ กำหนดให้สถาบันการเงินออกระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย มีกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับความเดือดร้อนที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้เป็นมาตรฐานแนวทางเดียวกัน มีสภาพบังคับอย่างแท้จริง บทลงโทษสถาบันการเงินที่ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน และเปรียบเทียบกับวิธีดำเนินการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้ของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสหภาพยุโรป ซึ่งมีมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ทั้ง

ภาคการเงินและสถาบันการเงินรัฐบาลหรือจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์รับซื้อหนี้ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินมาบริหาร สนับสนุนทางการเงินให้แก่ภาคธุรกิจ เป็นต้น สำหรับประเทศไทย ก็มีการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) แก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ รวมถึงภาครัฐก็เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเช่นกัน

2. ปัญหาการกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ในการทำสัญญาผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าอาจทำข้อตกลงกับผู้ที่มีอำนาจข้อตกลงทางเศรษฐกิจด้อยกว่าและอาจยินยอมทำนิติกรรมด้วย รัฐต้องเข้ามามีบทบาทในการแทรกแซง สอดคล้องกับกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือของรัฐที่ใช้แทรกแซงความประพฤติหรือบุคคลในสังคมให้มีพฤติการณ์พึงประสงค์ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชน กำหนดภาครัฐต้องเร่งให้มีการแก้ไขโดยการสร้างแรงจูงใจ เจ้าหนี้และลูกหนี้เข้ามาสู่กระบวนการ มีหน่วยงานสนับสนุน ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยเฉพาะธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการปฏิบัติการปฏิบัติของสถาบันการเงินไทย กำหนดกรอบหลักเกณฑ์ เพื่อให้ทุกฝ่ายยึดถือปฏิบัติ เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ให้เกิดสภาพบังคับ มีความชัดเจนในเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการกำกับดูแล ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือประสบปัญหาเกี่ยวกับหนี้ มีกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ประสบวิกฤตหรือเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แม้รัฐบาลได้ออกกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ และธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีนโยบายให้สถาบันการเงินปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ ทั้งช่วงวิกฤตแต่ลูกหนี้ก็ไม่ได้รับการช่วยเหลือเท่าที่ควร และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ทั้งมีภาระต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้สถาบันการเงิน

3. ปัญหาการบังคับชำระหนี้กับหลักประกัน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบังคับชำระหนี้กับหลักประกันตาม พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 45 กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้กับบัตรเครดิต ผากโดยอนุโลมดังกล่าว แต่ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการบังคับกับหลักประกัน และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729/1 กำหนดให้ผู้รับจำนองสามารถดำเนินการบังคับจำนองกับหลักประกันได้โดยไม่ต้องไปฟ้องคดีต่อศาลและดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินในชั้นเจ้าพนักงานบังคับคดี แต่ผู้จำนองต้องเป็นผู้แจ้งความประสงค์ โดยไม่ผ่านกระบวนการของศาล เปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสหภาพยุโรป การบังคับกับหลักประกันโดยไม่ต้องฟ้องร้องศาลเช่นกัน ซึ่งทำให้ย่นระยะเวลาการบังคับชำระหนี้ได้รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายและจำนวนปริมาณคดีที่ฟ้องร้องในศาล เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้และลูกหนี้สามารถชำระหนี้และฟื้นตัวได้เร็วขึ้น เป็นทางเลือกมากขึ้น ประโยชน์ต่อลูกหนี้และเจ้าหนี้ ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบหนี้ส่วนที่เหลือ หากขายทอดตลาดแล้วไม่พอชำระหนี้ ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์ กระบวนการวิธีการ หรือมีหน่วยงานหรือคณะกรรมการหรือคนกลางเข้ามาพิจารณา ควบคุมดูแล เพื่อมิให้เกิดปัญหาโต้แย้งสิทธิหรือฟ้องร้องในภายหลังและให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งฝ่ายเจ้าหนี้สถาบันการเงินและลูกหนี้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานของวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ซึ่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพได้ทั้งระบบ ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย และได้รับความคุ้มครอง ความเป็นธรรมทุกฝ่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขหรือปรับปรุง พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ดังนี้

1. วิธีดำเนินการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ควรกำหนด คำนิยามศัพท์ โดยเพิ่มเติม หมวดที่ 3/1 มาตรา 39/1 มาตรา 39/1 ในหมวดนี้ “หนี้ด้วยคุณภาพ” หมายความว่า สินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสินทรัพย์ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือเป็นสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย และ “มูลค่ายุติธรรม” หมายความว่า ราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการ ที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า

(1.1) กระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ให้มีมาตรฐานการพิจารณาที่เหมือนกัน โดยวางกรอบหรือแนวทางปฏิบัติ บัญญัติเป็นกฎหมาย มีผลใช้บังคับอย่างเป็นรูปธรรม ตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ หลักเกณฑ์ กระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ส่วนรายละเอียด ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดนโยบายให้ เจ้าหนี้ถือปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการหรือตัวแทนของแต่ละหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและตัวแทนลูกหนี้ ร่วมกันพิจารณา เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรม และเจ้าหนี้ก็ได้ประโยชน์ ควรกำหนดให้มี กระบวนการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ โดยเพิ่มเติม หมวดที่ 3/1 มาตรา 39/2

มาตรา 39/2 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองลูกหนี้ สถาบันการเงิน และให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (1) ลูกหนี้ด้วยคุณภาพ แต่ละรายมีข้อมูล ผูกพันที่จะต้องให้ข้อมูลแก่เจ้าหนี้สถาบันการเงิน จัดเตรียมแผนธุรกิจเพื่อการแก้ไขหนี้ และจัดทำตาราง ระยะเวลาการแก้ไขหนี้ที่แน่นอน (2) มีกระบวนการแก้ไข ปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ด้วยการวิเคราะห์และประเมินสถานะและความอยู่รอดของธุรกิจลูกหนี้แต่ละรายโดยเร็ว (3) เจ้าหนี้สถาบันการเงินมีข้อผูกพันที่จะกำหนดวิธีการในการดำเนินการกับลูกหนี้ที่ไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ (4) มีข้อตกลงเรื่องการเปิดเผยข้อมูลกำหนดค่าใช้จ่ายและเงื่อนไขการปฏิบัติของลูกหนี้ (5) ในกรณีมีข้อขัดแย้งระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้สถาบันการเงิน มีทางเลือกให้มีการกำหนดผู้ไกล่เกลี่ยทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้สถาบันการเงิน โดยลูกหนี้และเจ้าหนี้สถาบันการเงินไม่มีข้อผูกมัดที่จะต้องปฏิบัติตามคำชี้แนะของผู้ไกล่เกลี่ย (6) มีการกำหนดประเภทข้อมูลด้านอาชีพและการเงินที่จำเป็นในการแก้ไขหนี้รวมทั้งตารางเวลาการแก้ไขหนี้ที่ชัดเจน (7) กระบวนการแก้ไขหนี้ จะต้องมีส่วนหรือคณะกรรมการ เพื่อรับผิดชอบการจัดการและประสานงานให้การแก้ไขหนี้เป็นไปตามขั้นตอนและตารางเวลาที่กำหนด (8) กรณีมีข้อขัดแย้งระหว่างลูกหนี้และสถาบันการเงิน ลูกหนี้สามารถขอให้คณะกรรมการแก้ไขหนี้ แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นบุคคลที่สามพิจารณาไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้หรือระหว่างเจ้าหนี้ด้วยกันเอง

(1.2) การชำระหนี้ตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน ควรวางกรอบหรือแนวทางปฏิบัติบัญญัติเป็นกฎหมาย ในส่วนรายละเอียดก็ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดนโยบาย ให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ถือปฏิบัติ มาตรการทางกฎหมาย บทบังคับ มีความชัดเจนในเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ มีคณะกรรมการหรือตัวแทนของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและตัวแทนลูกหนี้ร่วมกันพิจารณา ให้โอกาสลูกหนี้ชำระหนี้ก็ตามกำลังความสามารถ และการประเมินหรือตีราคามูลค่าหลักประกันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ได้ รับความเป็นธรรม และเจ้าหนี้สถาบันการเงินก็ได้ประโยชน์รับชำระหนี้ตามสมควร โดย เพิ่มเติม หมวดที่ 3/1 มาตรา 39/3

มาตรา 39/3 ให้สถาบันการเงินบริหารสินทรัพย์หนี้สินและภาระผูกพันตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ให้มีความสัมพันธ์ตามมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือหลักประกัน

2. การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐในการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ควรแก้ไขหรือปรับปรุง เพิ่มเติม โดยมีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับของหน่วยงานรัฐหรือมีคณะกรรมการกำหนดนโยบาย หรือกำหนดหลักเกณฑ์ เพื่อให้ทุกฝ่ายยึดถือปฏิบัติ เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างรูปธรรม ให้เกิดสภาพบังคับ มีความชัดเจนในเงื่อนไข บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนบทบัญญัติ มีคณะกรรมการหรือตัวแทนของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นอิสระจากธนาคารแห่งประเทศไทย และตัวแทนลูกหนี้ร่วมกันพิจารณา จัดตั้งหน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการกำกับดูแล ตลอดจนกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ในการช่วยลูกหนี้ที่ประสบวิกฤติหรือเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หน่วยงานของรัฐมีบทบาท สนับสนุน หรือควบคุมดูแลสถาบันการเงินในการแก้ไขหนี้ให้มีประสิทธิภาพ และเร่งรัด การสร้างแรงจูงใจเจ้าหนี้และลูกหนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขหนี้เพื่อความเป็นธรรมของทุกฝ่าย โดยเพิ่มเติม หมวดที่ 3/1 มาตรา 39/4, มาตรา 39/5, มาตรา 39/6 ดังนี้

มาตรา 39/4 คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินการแก้ไขหนี้ ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) มาตรการในการแก้ไขหนี้จะต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน โดยผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงินจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและมาตรการดังกล่าว (2) มาตรการที่กำหนดจะต้องครอบคลุมแนวทางในการพิจารณาการแก้ไขหนี้ทั้งกระบวนการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์แนวทางในการวิเคราะห์และคัดเลือกลูกหนี้ การติดตามดูแล การรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทางด้านบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขหนี้ (3) สถาบันการเงินจะ

ต้องกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขหนี้ การอนุมัติ การรายงานและการติดตามดูแลที่ชัดเจน รวมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเงิน หรือธุรกิจการให้คำที่ปรึกษาทางการเงินหรือเป็นบริษัทที่ปรึกษาทางการเงิน หรือธุรกิจการให้คำปรึกษาทางการเงินหรือบริษัท (4) สถาบันการเงินจะต้องจัดตั้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขหนี้ที่เป็นอิสระจากเจ้าหน้าที่สินเชื่อที่ดูแลลูกหนี้รายนั้นเพื่อทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามกระบวนการแก้ไขหนี้ตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่กำหนดในข้อ (3) หรืออาจให้สถาบันการเงินอื่นหรือบุคคลที่สามที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไขหนี้เป็นผู้ทำหน้าที่นั้นก็ได้ ยกเว้นกรณีที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจมีบุคลากรจำกัด อนุโลมให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อทำหน้าที่ตามกระบวนการแก้ไขหนี้ได้ แต่ต้องทำตามระเบียบวิธีปฏิบัติไว้ในข้อ (3) โดยเคร่งครัด

มาตรา 39/5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพ ประกอบด้วยผู้แทนจากผู้แทนภาครัฐ จำนวน 3 คน และผู้แทนจากภาคเอกชนจำนวน 5 คน ดังนี้ (1) ปลัดกระทรวงการคลัง ประธานกรรมการ (2) ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย รองประธานกรรมการ (3) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กรรมการ (4) ผู้แทนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรรมการ (5) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย กรรมการ (6) ผู้แทนสมาคมบริษัทเงินทุน กรรมการ (7) ผู้แทนสมาคมธนาคารต่างชาติ กรรมการ (8) อำนวยการปฏิบัติการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้สถาบันการเงิน กรรมการและเลขานุการ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแก้ไขหนี้ด้วยคุณภาพลูกหนี้สถาบันการเงิน ดังนี้ (1) กำหนดกรอบ ติดตาม พัฒนาการ ทบทวน หรือกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมการแก้ไขหนี้ (2) เป็นตัวกลางผลักดันให้มีการเจรจาแก้ไขหนี้ดำเนินต่อไปได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเจรจา

ปัญหาหรืออุปสรรค (3) กำกับดูแลการดำเนินการตามแนวทางการแก้ไขหนี้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (4) พิจารณาปรับปรุงแนวทางการแก้ไขหนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (5) รายงานความคืบหน้าในการแก้ไขหนี้ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นระยะ (6) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อสนับสนุนทางการแก้ไขหนี้สถาบันการเงินได้ตามเหมาะสม (7) ดำเนินการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมาย

มาตรา 39/6 การแก้ไขหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ด้วยคุณภาพให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ภายในเวลาที่กำหนด และสามารถดำเนินกิจการเดิมหรือเริ่มกิจการได้ใหม่ ในการแก้ไขหนี้ให้สถาบันการเงินดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) ลดเงินต้น ดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาที่จะคำนวณดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาชำระหนี้ หรือผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้ให้อีกแก่ลูกหนี้ และในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกันและความรวดเร็ว จะผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นการทั่วไปให้แก่ลูกหนี้ทั้งหมดหรือบางประเภทก็ได้ (2) แปลงหนี้ของลูกหนี้เป็นทุนในกิจการของลูกหนี้ (3) รับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ หรือจำหน่ายทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องบางส่วนของลูกหนี้ดังกล่าวให้แก่บุคคลภายนอก แต่กรณีที่ทรัพย์สินที่จะโอนหรือจำหน่ายไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแห่งหนี้ ต้องได้รับความยินยอมของลูกหนี้ก่อน (4) รับโอนหุ้นหรือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงกิจการของลูกหนี้ (5) ใช้มาตรการอื่นใดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ การดำเนินการตามวรรคสอง คณะกรรมการจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขให้สถาบันการเงินปฏิบัติก็ได้

3. การบังคับชำระหนี้กับหลักประกันหนี้ ควรแก้ไข

หรือปรับปรุง โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้กับหลักประกันให้เจ้าหนี้หรือผู้รับจำนองบังคับจำนองกับหลักประกันโดยลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนหนี้ที่เหลือเป็นการเปิดช่องทางการบังคับชำระหนี้กับหลักประกันให้เป็นทางเลือกมากขึ้น ตามสถานะสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีหลักเกณฑ์ กระบวนการ วิธีการ หรือมีหน่วยงานหรือคณะกรรมการหรือคนกลางเข้ามาพิจารณา ควบคุมดูแล มิให้เกิดปัญหาโต้แย้งสิทธิหรือฟ้องร้องในภายหลัง ซึ่งเป็นประโยชน์และความเป็นธรรมทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ ควรกำหนดให้เจ้าหนี้หรือผู้รับจำนองสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องฟ้องต่อศาลและขายทอดตลาดในชั้นเจ้าพนักงานบังคับคดี โดยเพิ่มเติม หมวดที่ 3/1 มาตรา 39/7, มาตรา 39/8, มาตรา 39/9 ดังนี้

มาตรา 39/7 เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ถ้าไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ผู้จำนองมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจำนองหรือผู้รับจำนองมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้จำนอง เพื่อให้ดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล โดยต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้น ทั้งนี้ให้ถือว่าหนังสือแจ้งเป็นหนังสือยินยอมให้ขายทอดตลาด ในกรณีที่ผู้รับจำนองไม่ได้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ผู้จำนองพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ ค้างชำระตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่ พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เมื่อผู้รับจำนองขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองได้เงินสุทธิจำนวนเท่าใด ผู้รับจำนองต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์ให้เสร็จสิ้นไป ถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนองหรือแก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

ผู้รับจำนองเป็นแจ้งความประสงค์บังคับจำนองกับ

หลักประกัน ผู้จำนองต้องผิมนัดไม่ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี ในการขายทอดตลาดผู้รับจำนองต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้จำนองให้ทราบก่อนวันขายทอดตลาดไม่น้อยกว่า 60 วัน หรือขยายเวลาได้เมื่อมีเหตุอันสมควรแต่ไม่เกิน 90 วัน ไม่ว่ากรณีใดจะเป็นประการใด ผู้จำนองซึ่งจำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประโยชน์ประกันหนี้ของตนหรือหนี้อื่นบุคคลอื่นจะต้องชำระไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้้นั้นเกินราคาทรัพย์สินที่จำนองในเวลาบังคับคดี

มาตรา 39/8 เมื่อทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้ว ให้ผู้ขายทอดตลาดแจ้งนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อ ถ้าทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดเป็นห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยห้องชุด หรือเป็นที่ดินจัดสรรตามกฎหมายว่าด้วยที่ดินจัดสรร ให้ผู้ขายทอดตลาดบอกกล่าวให้นิติบุคคลอาคารชุดหรือนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร แจ้งรายการหนี้ค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระเพื่อการออกหนังสือรับรองการปลดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดหรือแจ้งรายการหนี้ค่าบำรุงรักษา และการจัดการสาธารณูปโภคพร้อมค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินต่อผู้ขายทอดตลาดภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้ผู้ขายทอดตลาดกันเงินจากการขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่ นิติบุคคลอาคารชุดหรือนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร ก่อนเจ้าหนี้จำนองและให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อโดยไม่ต้องใช้หนังสือรับรองการปลดหนี้

มาตรา 39/9 การบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันดังนี้ (1) เจ้าหนี้สถาบันการเงิน ประสงค์จะบังคับจำนองหรือบังคับจำนำกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสำหรับทรัพย์สินด้วยคุณภาพ ให้สถาบันการเงินมีหนังสือบอกกล่าวให้แก่ลูกหนี้และผู้จำนองหรือ

ผู้จำหน่ายทรัพย์สินภายในเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันได้รับหนังสือบอกกล่าวโดยจะต้องระบุหากบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด สถาบันการเงินจะบังคับชำระหนี้ในทรัพย์สินด้วยคุณภาพ (2) ในกรณีจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้สถาบันการเงินดำเนินการโดยวิธีการขายทอดตลาด แต่ถ้าเห็นว่าการจำหน่ายวิธีจะเป็นประโยชน์กับสถาบันการเงินและลูกหนี้มากกว่า ก็ให้จำหน่ายโดยวิธีอื่นได้ หรือจะรับโอนทรัพย์สินนั้นไว้ในราคาไม่น้อยกว่าราคาที่จะพึงได้จากการขายทอดตลาดแทนการจำหน่ายก็ได้ (3) ผู้ขายทอดตลาดจะต้องเป็นบุคคลกลางในการขายทอดตลาดบุคคลใดมีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะจำหน่าย ให้ยื่นคำคัดค้านและชี้แจงเหตุผลในการคัดค้าน พร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อผู้ขายทอดตลาด ก่อนวันขายจำหน่ายทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสามวันทำการ ให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาคำคัดค้านโดยเร็ว และถ้าเห็นว่าคำคัดค้านนั้นมีเหตุผลสมควร ให้คณะกรรมการบริหารสั่งยุติการจำหน่ายทรัพย์สินไว้ก่อน จนกว่าจะมีการพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินที่จะจำหน่ายให้เสร็จสิ้น แต่ถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควร ให้สั่งยกคำคัดค้าน

พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบและดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นต่อไป เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้ว ให้ถือว่าบุคคลตาม (1) ซึ่งมีได้ยื่นคำคัดค้าน ได้ให้ความยินยอมการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นแล้ว (4) การเพิกถอนการจำหน่ายทรัพย์สินตามวิธีการที่กำหนดไว้ใน (2) ให้ร้องคัดค้านต่อศาล

ควรกำหนดเกี่ยวกับบทกำหนดโทษสถาบันการเงินที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้โดย เพิ่มเติม มาตรา 122/1 ให้สถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ หากฝ่าฝืนสถาบันการเงินต้องระวางโทษปรับไม่เกินร้อยละ 50 ของยอดหนี้ค้างชำระหรือไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาท ผู้บริหาร พนักงานหรือลูกจ้าง หรือบุคคลใดซึ่งเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินได้ให้ดำเนินการตามบทบัญญัติหมวดนี้ ผู้ใด เรียก รับ หรือจะยอมรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากลูกหนี้หรือบุคคลใด เพื่อให้ลูกหนี้รายใดชำระหนี้้น้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท เว้นแต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลให้ระวางโทษปรับเท่าจำนวนมูลค่าทรัพย์สินด้วยคุณภาพของลูกหนี้รายนั้น

References

- Amornjitsuan, S. (2020). Principles of public economy laws (2nd ed.). Winyuchon. [In Thai]
- Financial Institutions Business Act, B.E. 2551. (2008). *Royal Thai Government Gazette*, 125(27A), 1-58.
- Sothiphan, S. (2017). *Explanation of juristic act-contract law* (22nd ed.). Winyuchon. [In Thai]
- Thabattanon, P. (2018). *Principles of private law*. Krung Siam. [In Thai]
- Tirawat, D. (2018). *Debt law: General principles* (6th ed.). October. [In Thai]